

Motion till riksdagen 2024/25:3108

av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S)

Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2025 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt förslaget i tabellen i motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stödja mindre och glest befolkade kommuners näringslivsutveckling och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stödja jordbruket i norra Sverige och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka Sveriges jordbruk och därmed försörjningsförmåga genom EU:s gemensamma jordbrukspolitik och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta för att det svenska jordbruket ges rätt förutsättningar för att ställa om till ett socialt hållbart och miljömässigt konkurrenskraftigt jordbruk och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att underlätta generationsväxlingar och förbättra kompetensförsörjningen inom jordbruket och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skattebefrielsen för biogas bör återinföras och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att stärka forskning och innovation inom de gröna näringarna och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna och utveckla det svenska beteskravet och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bevara fäbodbruket och tillkännager detta för regeringen.

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten att utvärdera virtuella stängsels påverkan på djurvälståndet och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att påskynda lagstiftningsförslaget i EU om nya genomiska tekniker och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka den inhemska odlingen av proteingrödor för både djurfoder och humankonsumtion och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att livsmedelsstrategin bör uppdateras i samarbete med relevanta aktörer på längre sikt med satsningar på nya områden som adresserar jordbruks- och livsmedelssektorns behov och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att inrätta en matpriskommission i syfte att hålla nere matpriser för konsumenterna och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ställa krav på ökad transparens om livsmedelsföretagens kostnader och vinster och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör prioritera att EU-medel från regionalstödet används för att säkra livsmedelsbutiker och service på landsbygden och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka konkurrensen i livsmedelskedjans grossistled och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förenkla nyetableringar av matbutiker t.ex. genom att begränsa konkurrenshämmande avtal och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att märkningen av mat i butik bör förtydligas och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tydliggöra förbud mot otillbörlig användning av marknadsakt och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör säkerställa obligatorisk ursprungsmärkning av kött på restauranger och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vid upphandling av utländska, animaliska livsmedel göra det obligatoriskt att ställa krav på att produktionen har skett i enlighet med svensk standard och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten att utreda och underlätta regelverket för primärproducenter vad gäller hemsakt och försäljning av kött från den egna gården direkt till konsument och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningarna att öka likvärdigheten i den svenska livsmedelskontrollen i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka kontrollmyndighetens rådgivning till små företag vad gäller livsmedelslagstiftningen och tillkännager detta för regeringen.

27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att öka försörjningsförmågan i hela Sverige och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att öka Sveriges beredskap när det gäller livsmedel, insatsvaror, vattenreningsutrustning och andra essentiella resurser och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att modernisera vår dricksvatteninfrastruktur och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för ett ökat samarbete mellan branschorganisationer, myndigheter och forskningsinstitut vad gäller livsmedelssäkerhet och dricksvattenberedskap och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att minska matsvinnet och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör göra en översyn rörande hundaveln i Sverige för att säkerställa att den är förenlig med djurskyddslagstiftningen och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett striktare regelverk med förbud mot import och uppfödning av varghybrider och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att skapa en tydligare ansvarsfördelning mellan länsstyrelsen och Polismyndigheten vad gäller lagen om tillsyn över hundar och katter samt utöka deras befogenheter att agera skyndsamt vid omhändertaganden av djur och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att införa ett nationellt ärendehanteringssystem för samtliga länsstyrelser kopplat till lagen om tillsyn över hundar och katter och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka myndighetssamverkan samt stärka kontroll och registrering för att bekämpa den illegala hundsmugglingen och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att öka antalet småskaliga gårdsslakterier och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att djurskyddskontrollen ska vara regelbunden, likvärdig, effektiv och rättssäker och att resurserna ska riktas dit där de gör mest nytta och tillkännager detta för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kamerabevakning ska införas på slakterier som ett komplement till fysiska besök från kontrollmyndigheten och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra för digital, veterinär besiktning i fråga om småskalig gårdsslakt och tillkännager detta för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningarna för mer forskning gällande smärtfria metoder för bedövning vid slakt av djur, främst fågel, gris och fisk, och tillkännager detta för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stimulera arbetet på Sveriges 3R-center och tillkännager detta för regeringen.

43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att även sjötransport av djur inom EU ska begränsas i tid så att en god djurvälstånd kan upprätthållas och tillkännager detta för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en skärpning av EU:s djurskyddslagstiftning så att den motsvarar svensk standard och tillkännager detta för regeringen.
45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stimulera en fortsatt låg antibiotikaanvändning i den svenska djuruppfödningen och tillkännager detta för regeringen.
46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att EU ska förbjuda behandling med antibiotika av hela djurgrupper i enlighet med svensk lagstiftning och tillkännager detta för regeringen.
47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tydliggöra veterinärbolagens ansvar med krav på ökad pristransparens och tillkännager detta för regeringen.
48. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ställa krav på bättre jämförelseverktyg mellan försäkringsbolag och tillkännager detta för regeringen.
49. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda möjligheterna till regelverk liknande de i Tyskland och Frankrike för att begränsa vinstintresset i djursjukvården och återföra makten till veterinärerna och tillkännager detta för regeringen.
50. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa en veterinärberedskap dygnet runt, året runt i hela landet bl.a. genom att ställa ökade krav på privata aktörer för jour och beredskap och tillkännager detta för regeringen.
51. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna fiskets utveckling och de blå värdekedjorna och tillkännager detta för regeringen.
52. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av en hållbar fiskuppfödning med höga miljökrav som kan skydda vilda bestånd av fisk och skapa jobb på landsbygden och tillkännager detta för regeringen.
53. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vid vindkraftsetableringar till havs ska hänsyn tas till yrkesfisket och tillkännager detta för regeringen.
54. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att pausa det storskaliga pelagiska fisket till dess att vi ser en tydlig återhämtning av sill och strömming i Östersjön vars storlek möjliggör fiske för humankonsumtion och tillkännager detta för regeringen.
55. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skydda känsliga områden från bottentrålning och stimulera mindre miljöpåverkande fiskeredskap och tillkännager detta för regeringen.
56. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att samarbeta med övriga länder för att permanent flytta ut trålgränsen i Östersjön till förmån för humankonsumtionsfiske och tillkännager detta för regeringen.
57. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att EU skärper sina krav för ålfiske och att det även inkluderar länder som fiskar efter s.k. glasål och tillkännager detta för regeringen.
58. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa skärpta kontroller och straff vid avsiktlig felrapportering av fiskefångster och tillkännager detta för regeringen.

59. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om samförvaltning av alla vilda klövdjur och tillkännager detta för regeringen.
60. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att jägare och markägare bör vara representerade i lika antal samt att det bör utses en oberoende ordförande i ÄFO och ÄFG och tillkännager detta för regeringen.
61. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta straff vid medveten överskjutning av tilldelat vilt och tillkännager detta för regeringen.
62. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att antalet vargar i Sverige ska ned till 170–270 individer, samtidigt som gynnsam bevarandestatus bibehålls, och tillkännager detta för regeringen.
63. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att beslut om skyddsjakt efter varg måste effektiviseras exempelvis när husdjur eller tamboskap är hotade, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
64. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inom EU bör verka för att flytta vargen från bilaga 4 till bilaga 5 i art- och habitatdirektivet och tillkännager detta för regeringen.
65. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att minska vildsvinsstammen och tillkännager detta för regeringen.
66. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett närmare samarbete mellan berörda myndigheter, jägarorganisationerna och civilsamhället bör främjas i syfte att upptäcka och åtgärda utbrott av svinpest och tillkännager detta för regeringen.
67. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en effektiv förvaltning av skarv med exempelvis licensjakt på skarv och oljering av skarvägg i syfte att kraftigt minska skarvpopulationen och tillkännager detta för regeringen.
68. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en etisk förvaltning av säl där EU även ska tillåta handel med sälprodukter och tillkännager detta för regeringen.
69. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla skogens roll i klimatarbetet och dess bidrag till en växande bioekonomi och tillkännager detta för regeringen.
70. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta vara på mer grot från skogen utan att störa den biologiska mångfalden och tillkännager detta för regeringen.
71. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att värna målen om ett hållbart brukande av och ökad tillväxt i skogen och tillkännager detta för regeringen.
72. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att stärka forskning, innovation, kompetensförsörjning och jämställdhet inom skogsnäringen och tillkännager detta för regeringen.
73. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att finansiering av rådgivning för ökad tillväxt i skogen bör värnas och stärkas och tillkännager detta för regeringen.
74. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ständigt utveckla effektiva och hållbara skogsbruksmetoder och tillkännager detta för regeringen.
75. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka Skogsstyrelsens uppdrag att klimatanpassa skogen och bekämpa granbarkborre, törskate och andra skogsskadegörare och tillkännager detta för regeringen.

76. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av åtgärder och skydd av värdefull skog och tillkännager detta för regeringen.
77. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av en livskraftig rennäring och tillkännager detta för regeringen.

Anslagsförändringar, sammanfattning

- Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel tillförs totalt 155 mnkr mer än regeringens förslag.
- Anslag 1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder tillförs 15 mnkr till Sveriges 3R-center.
- Anslag 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur tillförs 130 mnkr, varav 70 mnkr till statsbidrag för näringsutveckling i glest befolkade kommuner och 60 mnkr till jordbruksstöd i norra Sverige.
- Anslag 1:27 Åtgärder för beredskap inom livsmedels- och dricksvattenområdet tillförs 10 mnkr, för samarbete mellan myndigheter, organisationer och forskningsinstitut om livsmedels- och dricksvattenberedskap.

Anslagsförslag för 2025 för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
1:1 Skogsstyrelsen	584 367	±0
1:2 Insatser för skogsbruket	594 373	±0
1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt	227 537	±0
1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet	156 088	±0
1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder	9 933	15 000
1:6 Bekämpning av smittsamma djursjukdomar	133 349	±0
1:7 Ersättningar för viltskador m.m.	67 778	±0
1:8 Statens jordbruksverk	860 851	±0
1:9 Bekämpning av växtskadegörare	21 000	±0
1:10 Gårdsstöd m.m.	7 661 258	±0
1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.	169 000	±0
1:12 Nationell medfinansiering till den gemensamma jordbrukspolitiken 2023–2027	2 230 300	±0
1:13 Finansiering från EU-budgeten till den gemensamma jordbrukspolitikens andra pelare 2023–2027	1 942 500	±0
1:14 Livsmedelsverket	527 849	±0
1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor	246 160	±0

Anslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
1:16 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.	57 413	±0
1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	1 198 387	130 000
1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	773 062	±0
1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	34 830	±0
1:20 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.	24 116	±0
1:21 Åtgärder på fjällägenheter	1 529	±0
1:22 Främjande av rennäringen m.m.	135 915	±0
1:23 Sveriges lantbruksuniversitet	2 342 374	±0
1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning	818 664	±0
1:25 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien	1 177	±0
1:26 Slakterikontroll	165 137	±0
1:27 Åtgärder för beredskap inom livsmedels- och dricksvattenområdet	356 000	10 000
1:28 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk 2021–2027	96 857	±0
1:29 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk 2021–2027	260 000	±0
Summa	21 697 804	155 000

Hela landet ska byggas

För att bygga ett sammanhållet Sverige är det av yttersta vikt att staten aktivt verkar för att minska klyftorna mellan stad och land. Vi behöver skapa likvärdiga livsvillkor överallt – från städerna till de mest avlägsna delarna av vårt land. Det innebär att välfärden ska vara stark och skolorna likvärdiga, och att myndigheternas närvaro bör öka för att säkerställa trygghet och goda utvecklingsmöjligheter.

Vi kan inte acceptera en situation där små glesbygdskommuner lider av lärarbrist samtidigt som vinstdrivande friskolor överetablerats i storstäderna. Privatiseringar som leder till orättvisa i tillgången på allt från apotek till bilprovning är inte hållbara. Utmaningar som stigande energi- och bränslepriser, som särskilt drabbar dem som är beroende av bil, förstärker bilden av två skilda Sverige.

Med det allvarliga säkerhetspolitiska läge vi nu befinner oss i måste vi också garantera en robust livsmedelsförsörjning. Alla svenskar ska ha enkel tillgång till svenskproducerad mat. Detta stärker inte bara vår nationella säkerhet utan genererar också jobb och innovation och bidrar positivt till klimatet.

Det är dags att vi fullt ut tar vara på potentialen av den gröna industriella revolutionen. Vårt land är unikt positionerat att leda denna omställning, särskilt med vår skog som en nyckelresurs för att minska beroendet av fossila bränslen. Samtidigt bör skogspolitiken bygga på ansvarstagande och frivillighet, med fokus på att skydda skogar med höga naturvärden. Den växande bioekonomin behöver också en genomtänkt strategi.

Vi måste också garantera en hållbar förvaltning av vilt och fisk. Rovdjurs- och fiskeripolitiken bör balansera mellan människans behov och ekologisk hållbarhet, samtidigt som vi uppfyller våra internationella åtaganden. Ett starkt djurskydd och en god djurvelfärd är inte bara etiskt viktigt utan även en konkurrensfördel för Sverige. Därför måste vi bevara vår låga antibiotikaanvändning i djurhållningen och öka tillgången på veterinärer i hela landet. För att uppnå en blomstrande landsbygd behöver vi också investera kraftigt i infrastrukturen som vägar, järnvägar, bredband och laddinfrastruktur.

En levande gles- och landsbygd

Näringslivet i små och glest befolkade kommuner står inför särskilda utmaningar som påverkar deras möjligheter att utvecklas. Det kan handla om befolkningsminskning, långa avstånd till kunder och leverantörer samt glesa servicestrukturer. För att möta dessa utmaningar införde den socialdemokratiskt ledda regeringen ett särskilt statsbidrag om 70 miljoner kronor per år till Sveriges 39 minsta kommuner. Pengarna har haft stor betydelse för att utveckla näringslivet och stötta företagen. Kommunerna som tagit del av stödet, oavsett politiskt styre, vittnar om att det här har varit avgörande pengar för att över huvud taget kunna prioritera näringslivs- och företagsutveckling. Vi ser därför med oro på att regeringen nu har valt att dra tillbaka stödet. Vi vill att stödet på 70 miljoner kronor ska finnas kvar för att främja näringslivsutvecklingen i gles- och landsbygd.

Livsmedelsförsörjningen i norra Sverige är idag otillräcklig. Livsmedelsverket har till och med larmat om att boende i norra Sverige kan tvingas att evakueras vid en eventuell kris. Det är helt oacceptabelt. För att stärka jordbruket i norr och samtidigt bidra till en fungerande beredskap vill vi höja stödet till mjölkbönder i norra Sverige med 60 miljoner kronor i förhållande till regeringens budget.

Ett fossilfritt och konkurrenskraftigt jordbruk

Det svenska jordbruket spelar en central roll, inte bara för att producera kvalitativ och näringsrik mat, utan även för att upprätthålla arbetsmöjligheter och skapa öppna landskap i hela landet. Dess betydelse har blivit än tydligare mot bakgrund av de gröna näringarnas roll i klimatomställningen och Sveriges behov av att säkra livsmedelsförsörjningen. Vi ser därför ett uppenbart behov av att stärka jordbruket. Genom att vidta en rad kraftfulla åtgärder kan vi uppnå ett konkurrenskraftigt och klimatvänligt jordbruk för en trygg framtid.

Den gemensamma jordbrukspolitiken (CAP) inom EU spelar en viktig roll i Sveriges jordbruksarbete. CAP har till uppgift att stödja jordbruket och främja utvecklingen på landsbygden. Med en gemensam budget, förutsägbara regler och en sammanhållen struktur skapar den goda förutsättningar till ett konkurrenskraftigt, klimatvänligt och hållbart jordbruk såväl i Sverige som i övriga EU. Därigenom bidrar den också till vår försörjningsförmåga. I dessa orostider är det därför av särskilt stor betydelse att Sverige drar nytta av CAP för ett konkurrenskraftigt och hållbart jordbruk.

För att ställa om jordbruket mot en socialt hållbar och miljömässigt konkurrenskraftig produktion behöver branschen ges rätt förutsättningar. Samarbete, investering och engagemang är nyckelord för att uppnå detta skifte. Inte minst krävs att fler unga får upp ögonen för jordbruk. Antalet yngre jordbrukare har minskat stadigt och prognosen framåt går i samma riktning. Det är därför avgörande att vi ger förutsättningar för att jordbruken ska kunna utvecklas och bli fler. Vi måste också säkerställa kompetensförsörjningen. Idag är det svårt att hitta arbetskraft med rätt kompetens på rätt plats. Sverige ligger dessutom lågt i internationella jämförelser när det gäller högre utbildning som är relevant för jordbruksnäringen. Vi föreslår en utredning för att underlätta generationsväxlingar och stärka kompetensförsörjningen inom jordbruket.

Att ställa om jordbruket från fossilt till förnybart är nödvändigt för att möta klimatutmaningen. Samtidigt visar den europeiska energikrisen på hur viktigt det är att ta vara på de energiresurser som finns inom unionens gränser. En viktig del är därför att öka vår inhemska produktion av biogas. Biogas producerad av avfall eller gödsel har extremt god klimatprestanda då produktionen dels minskar spontanrötning som emitterar metangas till atmosfären, dels ersätter fossila bränslen inom transportsektorn och industrin. Under Socialdemokraternas ledning har stöd till biogasproduktion, klimatbonusar för jordbrukets maskiner och en utredning kring en bioekonomistrategi introducerats. Denna strategi syftar till att maximera användningen av biobaserade råvaror och påskynda övergången från fossila bränslen, särskilt inom transportsektorn.

När skattebefrielsen för biogas drogs tillbaka genom en dom från tribunalen den 21 december 2022 innebar det förödande konsekvenser. Med ökade kostnader för gasen har åkerierna som ställt om fått sämre förutsättningar och försäljningen av biogas har minskat kraftigt. Dessutom är det varken rimligt eller logiskt att belasta den förnybara biogasen med samma koldioxidskatt som fossilgas. Trots de allvarliga effekterna av förslaget har regeringen hanterat frågan mycket passivt och långsamt. Vi är djupt kritiska till detta.

För oss socialdemokrater är det självklart att jordbrukssektorn ska ges de rätta verktygen för att producera förnybar energi och samtidigt säkerställa ett mer hållbart jordbruk. Att omvandla gödsel till biogas är ett cirkulärt sätt att minska metangasutsläppen från djurproduktionen genom att ta vara på resurser som annars skulle gå till spillo. Vår uppgift är att se till att jordbruket är både ekonomiskt och miljömässigt hållbart.

För att främja hållbar utveckling inom de gröna näringarna behövs ett ökat fokus på forskning och innovation, och jordbruket är inget undantag. Forskning och innovation är avgörande för att kunna ställa om till mer hållbara jordbrukssystem. Till exempel behöver vi minska användningen av kemiska bekämpningsmedel eftersom de försämrar jordhälsan och den biologiska mångfalden. Vi behöver också främja en mer cirkulär gödselansvändning för att motverka övergödningen i våra hav och vatten. Trots tydliga behov visar siffror från OECD att det satsas betydligt mindre pengar på forskning och innovation inom jordbruk och livsmedel jämfört med andra näringar. Den tidigare socialdemokratiska regeringen påbörjade initiativ som bland annat livsmedelsstrategin för att utveckla och stärka näringen. Det är nu viktigt att Sverige inte halkar efter. Därför vill vi se över möjligheterna att stärka forskning och innovation inom de gröna näringarna.

Vidare är det nödvändigt att forskning och innovation upplevs som relevant för lantbrukarna. Genom att öka samverkan mellan forskning och praktiskt lantbruk skapas bättre förutsättningar att utveckla genomförbara metoder som leder till framgångsrika

resultat på gårdsnivå. Därför vill vi betona vikten av att ha med det värdefulla perspektivet från lantbrukarna i utvecklingen av kunskap och nya lösningar.

Säkerställandet av biologisk mångfald i Sverige är nära kopplat till upprätthållandet av ett levande och miljömässigt hållbart jordbruk. Betande djur håller landskapen öppna, vilket i sin tur skyddar många vilda växt- och djurarter från att förlora sina livsmiljöer. Beteskravet är även viktigt för djurens välmående. Förutom att djuren får utlopp för sitt naturliga beteende får de motion och en bättre hälsa. Dessutom bidrar beteskravet till en konkurrensfördel för svenska mejeriprodukter, särskilt eftersom efterfrågan på etiskt producerade varor ökar.

Vi ser ett behov av att modernisera regelverket för att underlätta för jordbrukarna, exempelvis när det gäller planeringen av betestiden. Men detta får aldrig ske på bekostnad av djurskyddet. Därför är vi djupt kritiska till resultatet av den utredning som regeringen tillsatt. Utredningen föreslår i sitt betänkande *Animalieproduktion med hög konkurrenskraft och gott djurskydd* (SOU 2024:56) att det svenska beteskravet för kor i lösdrift ska slopas. För oss socialdemokrater är det självklart att värna om betesrätten – det är en garanti för kornas rätt att beta och en viktig del av vår biologiska mångfald.

Fäbodbruket måste också värnas. Genom att hålla fäbodvallar vid liv med hjälp av en resurssnål småskalig djurhållning med betande djur skapar vi förutsättningar att bevara den biologiska mångfalden, värna vårt kulturarv och öka vår försörjningsgrad.

De senaste åren har virtuella stängsel testats på betande djur i Sverige. Medan fysiska stängsel ofta är dyra och kräver mycket underhåll är virtuella stängsel en betydligt billigare och enklare lösning. De ger möjlighet att enkelt styra betestrycket efter betesmarkernas behov. Det blir också enklare att ha djur i naturbetesmarker som i många fall är dåligt lämpade för fysiska stängsel. Idag är virtuella stängsel tillåtna i bland annat Norge och forskning pågår i flera andra europeiska länder. Vi socialdemokrater vill utvärdera den forskning och de projekt som genomförts nationellt för att kunna ta ställning till om virtuella stängsel kan bli tillåtet även i Sverige.

Växtförädlingens roll i det svenska jordbruket

Växtförädling och modern växtbioteknik kommer att vara en viktig pusselbit i EU:s och Sveriges jordbruk framöver. Med nya tekniker som exempelvis CRISPR-Cas9 finns möjlighet att förbättra livsmedelsförsörjningen i världen, tillföra livsmedel nya önskvärda egenskaper och producera mer hållbart. Exempelvis kan vi med genmodifierade grödor möjliggöra ökad motståndskraft mot vissa sjukdomar och minska behovet av bekämpningsmedel. Vi socialdemokrater tycker att det är viktigt att man lyssnar på och utgår ifrån vetenskapen och forskningen i frågor gällande kloning eller genmodifierade (GMO) produkter och behandlingar. Gentekniken ska vara etiskt försvarbar och användas så att människors och djurs hälsa samt miljön skyddas. Det innebär också att en bättre och säkrare teknik bör användas istället för en äldre med mindre precision och säkerhet.

EU-kommissionen har nyligen föreslagit en mer tillåtande reglering av växter som tagits fram med nya genomiska tekniker (NGT) för arter som kan korsas naturligt med varandra. Vi välkomnar detta förslag. Tekniken är ett viktigt steg mot en ökad försörjningsförmåga och ett mer miljövänligt jordbruk. Men tyvärr drar lagstiftnings-

processen ut på tiden. Vi anser därför att Sverige ska driva på för ett snabbare införande av det nya lagstiftningsförslaget i EU.

I takt med att efterfrågan på växtbaserade livsmedel ökar vill vi skapa bättre förutsättningar att odla växtbaserade protein på svenska gårdar. Att äta mer växtbaserat är en del av klimatomställningen, inte minst när transportsträckorna är korta. Det gäller också för djurfodret som till stor del består av proteingrödor. För att öka odlingsvolymerna spelar även förädlingen en viktig roll. Vi ser potentialen i att diversifiera produktionen på svenska gårdar genom att uppmuntra lantbrukare att kombinera uppfödning av slaktdjur med odling av proteingrödor, både för humankonsumtion och djurfoder.

En uppdaterad livsmedelsstrategi för jobb, beredskap och hållbar tillväxt i hela landet

Sedan livsmedelsstrategin antogs 2017 har Sverige bekräftat vikten av att stärka lönsamheten i hela livsmedelskedjan. Det är inte bara avgörande för ekonomin utan fungerar även som ett mått på hållbarhet och robusthet. Om en del av kedjan blir sårbar rubbas vår förmåga att förse medborgare med trygg och sund mat. Därför vill vi verka för att minska glappen mellan de olika leden, inte minst genom att öka lönsamheten i primärproduktionen där jordbrukare arbetar med marken, odlingar och djur. När dessa producenter upplever ekonomisk stabilitet gynnar det alla led, från förädlingsindustrin till distribution och slutligen försäljning till konsumenten. För att stå emot ekonomiska och miljömässiga utmaningar är det även viktigt med en mångfald av aktörer. Mindre aktörer – småbönder, lokala förädlare, småskaliga distributörer – är inte bara viktiga ekonomiska bidragsgivare utan också bärare av tradition, innovation och anpassningsförmåga. Dessa minskar också risken att ett fåtal storföretag tar över marknaden och påverkar prisstabilitet och tillgång. Genom att fokusera på att stärka lönsamheten i hela kedjan, samtidigt som man uppmuntrar och stöder en mångfald av aktörer, kan Sverige säkerställa en stark och hållbar livsmedelsindustri på lång sikt.

Under de senaste åren har behovet av att stärka den svenska försörjningsförmågan blivit särskilt tydligt. Med klimatförändringar, coronapandemin och Rysslands invasion av Ukraina har lantbrukets stora importberoende av insatsvaror skapat otrygghet i hela livsmedelskedjan. Samtidigt minskar antalet lantbrukare i Sverige och lönsamheten är fortsatt låg. Det är tydligt att den nuvarande utformningen av livsmedelsstrategin inte är rustad för dagens förutsättningar. Strategin behöver uppdateras. Mot denna bakgrund välkomnar vi regeringens meddelande om att uppdatera livsmedelsstrategin. Vi socialdemokrater vill dock betona att livsmedelsstrategin behöver uppdateras utifrån en längre tidshorisont med satsningar på nya områden som verkligen adresserar jordbruks- och livsmedelssektorns behov. Det är också viktigt att strategin utformas i samverkan med relevanta aktörer i hela livsmedelskedjan för att på bästa sätt stärka svensk konkurrenskraft.

Tillsätt en matpriskommission för sänkta matpriser

Svenska folket fortsätter att brottas med dyra matpriser. Varannan ensamstående förälder med lägre inkomst har inte råd att sätta näringsrik mat på bordet. Samtidigt är

det tydligt att de höga priserna är en följd av dålig konkurrens och marknadsmisslyckanden. Det är viktigt att agera nu.

Vi kräver att regeringen tillsätter en priskommission för sänkta matpriser. I den ska aktörer för hela livsmedelskedjan ingå – från producenter och grossister till butiksjättar, samt konsumentorganisationer och berörda myndigheter. Syftet med en matpris-kommission ska vara att ta kontroll över prisutvecklingen och se till att det inte sker oskäligen höjningar av matpriserna.

Transparensen kring livsmedelsföretagens kostnader och vinster måste förbättras. Om myndigheter och politiker kan spåra var oskäligen prishöjningar uppstår kommer aktörerna att behöva konkurrera hårdare i framtiden. Det skulle gynna både svenska hushåll som får betala mindre i butik och lantbrukare som får ett starkare förhandlingsläge.

Sverige har idag endast ett fåtal grossister. De tre matjättarna äger varsin grossist som de köper majoriteten av sina varor från och det finns bara en fullsortimentsgrossist som säljer till fristående butiker. Det innebär att lite eller ingen försäljning sker mellan koncernerna. Den låga konkurrensen leder till höjda priser och försvårar för nya grossisthandlare att etablera sig på marknaden. Vi vill öka konkurrensen i grossistled genom att till exempel skärpa kraven på butikskedjor att sälja varor till sina konkurrenter eller begränsa inlåsningsavtal.

Idag är det ofta svårt att öppna nya matbutiker. Konkurrenshämmande avtal och plan- och bygglagen (PBL) kan begränsa konkurrensen. Vi vill förenkla nyetableringar av matbutiker till exempel genom att begränsa dessa avtal och utreda förutsättningarna att ändra i PBL för att göra det enklare att öppna matbutiker. Dessutom vill vi öka den lokala konkurrensen på landsbygden. Det kan bland annat uppnås genom att regeringen prioriterar att EU-medel från regionalstödet riktas mot en fungerande service och sund konkurrens på Sveriges landsbygder.

Det behöver bli tydligare för konsumenterna vad de faktiskt betalar för. Vi vill därför att märkningen av mat i butik ska bli tydligare. Det ska vara enkelt att se rabatternas storlek, kampanjpriser och vad priserna varit den senaste månaden. Dessutom bör livsmedlens hälsoinnehåll framgå tydligare för att hjälpa konsumenter att göra informerade val. Konsumenter ska enkelt kunna ta reda på om en produkt exempelvis är sockerfri, låg i mättat fett eller innehåller låga mängder salt. Detta gör det möjligt för alla konsumenter att välja mat som är både prisvärd och hälsosam.

De stora koncernernas marknadsmakt behöver begränsas för att pressa matpriserna. Vi vill tydliggöra förbud mot otillbörlig användning av marknadsmakt. Vidare vill vi se över Sveriges implementering av EU:s direktiv om regler för otillbörliga handelsmetoder (UTP) som i nuläget ger ökad makt till globala leverantörer som Coca-Cola och Nestlé på den svenska marknadens bekostnad.

Tyvärr har regeringen och Sverigedemokraterna visat en förbluffande passivitet i dom här frågorna. Samtidigt pressas svenska barnfamiljer och pensionärer hårt av de höga matpriserna. Det är ovärdigt ett rikt land som Sverige.

Mer svenskt på tallriken

Vi socialdemokrater vill se mer svenskt och lokalproducerat på tallriken och i glaset. Det vill även en stor del av det svenska folket. Svensk mat är hållbar och trygg och gör

gott för vår försörjningsförmåga. Därför föreslår vi en rad åtgärder för att ge svensk livsmedelsproduktion rätt förutsättningar att växa.

Ett viktigt led i det här arbetet är att ge konsumenterna möjlighet att göra medvetna val, både i matbutiker och på restauranger. I dagsläget finns krav på att ange ursprungsland för förpackade livsmedel i butik, men inget liknande krav gäller för restauranger. Det här vill vi socialdemokrater ändra på. I tidigare regeringsställning lämnade vi in en ansökan till EU-kommissionen om att få tillstånd att införa egna, nationella bestämmelser, något som länge har efterfrågats av både LRF, livsmedelsbranschen och våra svenska konsumenter. Vi vet att vi behöver stimulera och stärka vår inhemska produktion av livsmedel för att minska vår sårbarhet. Att införa obligatorisk ursprungsmärkning av kött på restaurang skulle både gynna våra svenska livsmedelsproducenter och öka vår försörjningsförmåga. Därför välkomnar vi att regeringen gett Livsmedelsverket i uppdrag att ta fram föreskrifter om detta. Nu krävs att regeringen levererar skarpa förslag som garanterar en obligatorisk ursprungsmärkning på restauranger.

Offentliga upphandlingar utgör ett kraftfullt verktyg för att stärka och främja svensk matproduktion. Vi vill göra det obligatoriskt att vid alla upphandlingar av animaliska livsmedel ställa krav på att produktionen har skett med höga krav på djurskydd och låg grad av användning av antibiotika – precis som i Sverige. Det offentliga ska vara bäst i klassen, där svenska bönder prioriteras och inte missgynnas. Genom offentliga upphandlingar kan vi stärka matkvaliteten i förskolor, skolor och äldreboenden och sjukvården – och samtidigt värna om en hållbar livsmedelsproduktion.

Allt fler svenskar efterfrågar lokalproducerad mat. Det småskaliga jordbruket med direktförsäljning till kund är en viktig del i detta. Dessutom bidrar det till en levande landsbygd. Idag säljs ofta grönsaker och ägg genom gårdsbutiker, men det är desto mer komplicerat att slakta och sälja kött. För att kunna sälja kött från ett djur som avlivats på gården säger regelverket att djuret måste besiktigas av veterinär både före och efter slakt. Samtidigt vill många lantbrukare sälja kött från den egna gården och många konsumenter vill köpa kött som producerats lokalt. Vi tycker att det är viktigt att möta detta behov för att gynna den biologiska mångfalden och öka försörjningsförmågan. Därför vill vi se över möjligheterna att underlätta regelverket för hemslakt och försäljning av kött från den egna gården direkt till konsument, utan att riskera vare sig djurvälståndet eller kvaliteten på livsmedel.

En likvärdig svensk livsmedelskontroll

Den svenska livsmedelskontrollen följer hela livsmedelskedjan från jord till bord och är ett viktigt verktyg för att upptäcka och åtgärda brister i livsmedelshanteringen. Inga konsumenter ska bli lurade eller sjuka av den mat som de väljer att äta.

För att livsmedelskontrollen ska upplevas som trovärdig av våra svenska livsmedelsproducenter är det viktigt att kontrollen är likvärdig och att kontrollmyndigheternas bedömningar är enhetliga. Det ska inte spela någon roll om du odlar potatis på Öland eller i Skåne, tillverkar ost i Burträsk eller i Falköping eller driver restaurang i Stockholm eller i Charlottenberg. Oavsett ska lagstiftning tillämpas och följas upp på samma sätt. Men enligt en rapport från Livsmedelsverket finns stora olikheter mellan de lokala kontrollmyndigheterna vad gäller kontrollfrekvens, bedömning av avvikelser och benägenhet att fatta beslut om åtgärder vid bristande efterlevnad. Mot denna bakgrund

vill vi se över möjligheterna att öka likvärdigheten i den svenska livsmedelskontrollen i hela landet.

Vi måste också ta hänsyn till att små och stora företag har olika förutsättningar. Småföretagare har i många fall begränsade möjligheter att leva upp till livsmedelslagstiftningens krav. Vi föreslår därför att kontrollmyndigheten ökar sin rådgivning till små företag i syfte att bidra till en ökad uppfyllelse av livsmedelslagstiftningen. På så sätt kan vi uppmuntra fler att bedriva livsmedelsföretag i Sverige och därmed stärka vår beredskap.

Stärk Sveriges vatten- och livsmedelsberedskap

Det oroliga geopolitiska klimatet, markerat av såväl den globala pandemin som Rysslands invasion av Ukraina, har skärpt behovet av en solid och pålitlig livsmedels- och dricksvattenberedskap inom våra landsgränser. Vi socialdemokrater prioriterar att Sverige ska ha den kapacitet och beredskap som krävs för att möta eventuella kriser på detta område. Men Sveriges försörjningsförmåga är idag otillräcklig, inte minst i norra Sverige. Endast hälften av den mat vi äter idag är producerad på hemmaplan. Det behöver vi ändra på. Vi vill utreda vilka möjligheter som finns att stärka försörjningsförmågan i hela landet.

Vi socialdemokrater ser positivt på möjligheterna att öka Sveriges beredskap genom exempelvis beredskapslager, inte bara för livsmedel utan även för insatsvaror, vattenreningsutrustning och andra essentiella resurser. I händelse av kris eller krig är det avgörande att vi har en säker tillförsel av nödvändiga tillgångar.

Sverige behöver även investera i modernisering och expansion av vår dricksvatteninfrastruktur för att möta framtida utmaningar och befolkningsökning. Genom samarbete med branschorganisationer, myndigheter och forskningsinstitut vill vi också förbättra kunskapen om livsmedelssäkerhet och dricksvattenberedskap hos både producenter och konsumenter. Därför tillför vi 10 miljoner kronor mer än regeringen till anslag 1:27 Åtgärder för beredskap inom livsmedels- och dricksvattenområdet.

Stoppa matsvinnet i hela livsmedelskedjan

Matsvinn uppstår i alla led i livsmedelskedjan. Det kostar onödiga pengar och orsakar en stor påfrestning på klimatet. Att kasta mindre mat är därför bra för både plånboken och den gröna omställningen. En viktig del i detta är att bättre ta vara på de resurser som aldrig blir mat utan går förlorade i livsmedelskedjan. Outnyttjade resurser finns i både grönsaksodling och produktion av kött. Näringsrika broccoliblad tas inte tillvara i fält men skulle kunna blandas ner i olika livsmedel såsom soppor och bröd. Blodet som blir över vid slakt skulle kunna användas till nya matvaror eller fungera som smakförstärkare. Om matsvinnet kunde minska redan i förädlingsledet mellan primärproduktion och livsmedelsindustrin skulle det inte bara gagna miljö och klimat utan även stärka den svenska jordbruks- och livsmedelssektorn.

Ett förstärkt djurskydd

Sverige ska ha världens bästa djurskydd. Vi har en av världens starkaste djurskyddslagar, och överlag har vi ett gott djurhälsoläge i Sverige. Djur är levande och kännande varelser, och vi socialdemokrater tror helhjärtat på att alla Sveriges tamdjur, oavsett om det handlar om våra älskade sällskapsdjur eller de djur som används i produktion, förtjänar en miljö där deras hälsa och välbefinnande ständigt främjas. Därför vill vi göra viktiga insatser för att säkerställa att våra djur behandlas med respekt och omsorg.

Inom hundaveln finns svåra utmaningar. För att säkerställa att hundaveln är i linje med våra strikta djurskyddsregler, uppmanar vi regeringen att överväga en ny utredning för att undersöka om nuvarande hundavel är förenlig med gällande djurskyddslagstiftning. Vi vill att eventuella brister inom hundaveln ska belysas och att konkreta förslag på åtgärder som säkerställer djurskyddet ska redovisas.

Ett allvarligt problem i vårt samhälle är uppfödningen av så kallade varghybrider, korsningar mellan varg och hund. Varghybrider orsakar skador i det svenska samhället med allvarliga attacker mot både människor och djur. Deras beteende är högst oförutsägbart, vilket gör dem klart olämpliga att äga som husdjur. Men det nuvarande regelverket kring varghybrider har tydliga brister. Djuret är förbjudet att äga fram till fjärde generationen, men är tillåtet från femte generationen och framåt. Problemet är att det i princip är omöjligt för myndigheter att kontrollera vilken generation djuret tillhör utifrån DNA. Ett annat problem är att man vid import av varghybrider kan kringgå regelverket. Genom att varghybriderna anses vara rymningsbenägna är även den renrasiga vilda vargen hotad. Det är tydligt att varghybrider helt måste förbjudas. Därför bör regeringen införa ett striktare regelverk med förbud mot import och uppfödning av varghybrider.

Den senaste tiden har vi sett allt fler allvarliga hundattacker. Det är något som har väckt oro och rädsla bland oss alla. I nuläget görs inte tillräckligt för att stoppa hundattackerna. Enligt en ny rapport från Statskontoret är länsstyrelserna och Polismyndigheten inte tillräckligt effektiva i sin verksamhet med att skydda omgivningen mot skador som hundar kan orsaka. Det behöver åtgärdas. I linje med Statskontorets rekommendationer anser vi att regeringen bör förtydliga ansvarsfördelningen mellan myndigheterna för att undvika överlappande ansvar. Vidare behöver myndigheterna få utökade befogenheter att agera skyndsamt när djur behöver omhändertas. En annan viktig åtgärd är att införa ett nationellt ärendehanteringssystem för länsstyrelsernas djurskyddsenheter kopplat till lagen om tillsyn över hundar och katter. Idag finns det ingen möjlighet att följa upp utfärdade djurförbud om en tidigare hundägare flyttar till ett nytt län. Ett sådant system kan leda till farliga situationer, inte minst kopplat till aggressiva hundar och hundangrepp. Genom att uppdra åt länsstyrelserna att införa ett nationellt ärendehanteringssystem kan vi skydda allmänheten från de farliga hundarna. På sikt har vi också möjlighet att minska både arbetsbörda och kostnader för länsstyrelserna och Polismyndigheten.

Varje år omsätter hundsmugglingen miljonbelopp och på grund av sin stora lönsamhet är det inte ovanligt att den organiseras av kriminella nätverk. De hundar som smugglas är sällan vaccinerade och avmaskade och riskerar därmed att ta med sig sjukdomar in i landet som idag inte förekommer här. Rabies är ett exempel på en dödlig sjukdom som inte längre finns i Sverige men som riskerar att komma tillbaka om inte rätt kontroller görs och om inte den illegala hundsmugglingen till Sverige stoppas. Ekobrottsmyndigheten, Skatteverket och Tullverket har tillsammans tagit fram förslag

på hur det kan uppnås. Bland annat föreslår myndigheterna en utökad myndighets-samverkan, stärkta kontroller och utökad registrering av hundar. Vi vill att dessa förslag ska införas för att komma åt de kriminella gängen och skydda människors och djurs hälsa.

Även på slakterierna måste djurskyddet stärkas. Djuren ska behandlas med respekt under hela processen. Det innebär att djuren ska skyddas från onödigt lidande – hela vägen från gården till dess att avlivningen är genomförd. Dessutom handlar det om att säkerställa trygga livsmedel till konsumenterna. Därför vill vi stödja det lokala och småskaliga jordbruket. Genom att öka antalet småskaliga gårdsslakterier kan fler djur slippa den stress som transport och slakt riskerar att innebära. Vi anser även att den svenska djurskyddskontrollen ska vara regelbunden, likvärdig, effektiv och rättssäker och att resurserna ska riktas dit de gör mest nytta. För att ytterligare stärka skyddet på slakterierna, vill vi införa kamerabevakning som komplement till traditionella inspektioner. Teknologin ger oss också nya möjligheter. Därför stöder vi också möjligheten till digitala veterinärbesiktningar vid småskalig gårdsslakt. Det skulle innebära en mer effektiv och snabb process för djurhållaren samtidigt som vi bibehåller en hög standard på slakten. En annan viktig del är att se över nya alternativ för bedövning vid slakt av djur. Koldioxidbedövning av fiskar och grisar och elbads-bedövning av fåglar tillhör de vanligaste bedövningsmetoderna vid slakt i Sverige. Det är metoder som innebär smärta och stress för djuren, vilket går emot en av grundpelarna i vår svenska djurskyddslagstiftning som slår fast att djur ska skyddas mot onödigt lidande. Genom att se över förutsättningarna för mer forskning om smärtfria bedövningsmetoder kan vi minska djurens lidande.

Sveriges 3R-center utför ett värdefullt arbete med djurfri forskning. Denna forskning är både viktig ur ett djurskyddsperspektiv och många gånger mer träffsäker. Vi socialdemokrater tycker att det är oerhört viktigt att arbetet med att minska, förfinas och ersätta djurförsök fortsätter och ser därför med oro på att regeringen valt att dra tillbaka finansieringen. Till skillnad från regeringen satsar vi på en fortsatt finansiering av Sveriges 3R-center med 15 miljoner kronor per år.

Transport av djur är en annan kärnfråga för oss. Djur, oavsett om de befinner sig inom EU:s gränser eller utanför, ska behandlas med respekt och omtanke. Därför välkomnar vi EU-kommissionens förslag om striktare transporttider och att tiden på vägar begränsas. Samtidigt är det oroväckande att förslaget inte innehåller någon tidsbegränsning för transporter till sjöss. Sjötransporterna behöver också ingå i förslaget. Vi vill att varje djur ska ha det så bra som möjligt under transport, och genom att korta ner transporttiden är vi övertygade om att risken för lidande hos djuren minskar.

Djurskyddslagstiftningen inom EU behöver uppdateras enligt dagens kunskap och förväntningar. Ett fullgott djurskydd inom EU är avgörande inte bara för djurvälståndet utan även för våra svenska lantbrukares konkurrensförutsättningar inom EU. Lantbrukare i Sverige ligger idag långt före övriga EU-länder vad gäller djurhälsa och djurvälstånd. Men konkurrensen blir inte på lika villkor när spelreglerna inte är desamma i hela EU. Det ska inte löna sig att tumma på djurens välmående och hälsa. Därför vill vi att Sverige ska driva på för att EU-lagstiftningen ska skärpas i enlighet med svensk djurskyddslagstiftning. Det är nödvändigt för att vi ska kunna uppnå en gemensam förändring.

Att behandla våra djur på ett bra sätt är ett etiskt ansvar vi alla har och ett måste för både djurs och människors hälsa. Det är också ett viktigt steg på vägen för att uppnå ett mer tryggt, rättvist och välmående samhälle.

En förebyggande veterinärvård

Sverige har en lång tradition vad gäller en förebyggande djurhälsovård. Den svenska djurhållningen använder minst antibiotika i hela EU. Vi var också först i världen med att förbjuda användning av antibiotika i foder i syfte att öka djurens tillväxttakt. Även i EU är det förbjudet att använda antibiotika i tillväxtsyfte, men det är i stor utsträckning fortfarande tillåtet utanför EU, och inom EU finns det många länder där överanvändningen av antibiotika är enorm. Vi anser att en låg antibiotikaanvändning inom den svenska djuruppfödningen är avgörande för både djurens och människors hälsa. Istället för att djuren proppas fulla med antibiotika hålls djuren i lantbruket friska genom förebyggande åtgärder.

Den globala överanvändningen av antibiotika inom djurhållningen bidrar till en ökad antibiotikaresistens hos bakterier, vilket utgör ett allvarligt långsiktigt hot mot mänsklig hälsa. För att motverka antibiotikaresistens krävs landöverskridande lösningar. Det är därför viktigt att även EU verkar för en minskad antibiotikaanvändning. I Sverige är det förbjudet att medicinera hela djurgrupper med antibiotika via foder och vatten, men det finns inget liknande förbud på EU-nivå. Denna överanvändning måste helt upphöra. Därför vill vi att Sverige ska driva på för att även EU ska förbjuda antibiotika för medicinering av hela djurgrupper.

Återta kontrollen över veterinärmarknaden

För oss socialdemokrater är det avgörande att upprätthålla en fungerande hälso- och sjukvård för djur i hela Sverige. Idag ser det tyvärr inte ut så. De senaste åren har priserna för djursjukvård och försäkringspremierna skjutit i höjden. Vanligt folk har numera svårt att hjälpa sina husdjur när de blir sjuka. Den främsta orsaken är ett marknadsmisslyckande där riskkapitalbolag köpt upp en stor mängd kliniker över hela landet, vilket lett till att det idag inte finns tillräcklig konkurrens. Siffror från Statistiska centralbyrån (SCB) visar att kostnaderna för veterinärvård i Sverige ökade med 25 procent bara under 2023. Allra mest ökade priserna hos riskkapitalbolagen. Vi föreslår en rad effektiva åtgärder för att göra upp med marknadsmisslyckandet.

Vi vill att det ska vara enkelt för djurägare att i förväg ta reda på vad olika ingrepp kommer att kosta. Därför vill vi ställa tydligare krav på att veterinärbolagen ska kunna ge prisindikationer för olika behandlingar. Det gör det möjligt för djurägare att jämföra olika kliniker. Kunder bör också tydligt kunna informeras om vilken kostnad som tillkommer då en tjänst utförs som en akutbehandling. Även i akuta fall ska djurägare kunna göra ett aktivt val.

Otydliga prisuppgifter från försäkringsbolag gör det svårt för konsumenter att göra medvetna och väl avvägda val. Alltför stora otydligheter kan dessutom medföra att konsumenter avstår från att teckna försäkring. Därför vill vi se bättre jämförelseverktyg

mellan försäkringsbolag där fler viktiga parametrar ingår. Det bör även tydligt kommuniceras vad som ingår i försäkringen.

Sverige har både dyrare veterinärpriser och slappare regelverk än många andra europeiska länder, som exempelvis Frankrike och Tyskland. I Frankrike hålls kostnaderna nere genom en lag som säger att veterinärerna måste vara majoritetsägare i klinikerna och att djursjukvård inte får bedrivas i vinstintresse. I Tyskland används en tariffmodell där veterinäravgifterna fastställs av en federal veterinärkammare. Tariffsystemet fungerar som en riktlinje för veterinärer över hela landet för att säkerställa transparens och konsekvens i prissättningen. Nivåerna bestäms utifrån flera faktorer, såsom tid, veterinärens expertis, behandlingens komplexitet och nödvändig utrustning. Vi vill utreda möjligheterna till liknande regler i Sverige.

Djursjukvård behöver finnas tillgänglig över hela landet – dygnet runt, året runt. Men i dagsläget ställs olika krav på offentliga och privata aktörer. Medan distriktsveterinärerna har i uppgift att säkerställa att alla djur ska kunna få sjukvård oavsett tidpunkt på dygnet om det finns djurskyddsskäl, ställs inget liknande krav på de privata aktörerna. Det skapar en ojämlig konkurrenssituation. Vi vill att även privata aktörer ska ta ansvar för att säkerställa den veterinära beredskapen.

Ett långsiktigt hållbart nyttjande av fiskbestånd

För oss socialdemokrater är det klart att en hållbar framtid för Sverige ligger i vår förmåga att förvalta våra naturliga tillgångar på ett ansvarsfullt sätt. Med hundratusen sjöar, tiotusentals mil strömmande vattendrag och en kust som sträcker sig över cirka tvåhundra mil, har Sverige en enorm potential för både fiskerinäringen och ett växande vattenbruk. Vi ser stora möjligheter för fritidsfiske och fisketurism, givet vårt lands skiftande vatten- och naturtyper. Samtidigt står vi inför allvarliga hot med överfiske och övergödning som riskerar att helt slå ut flera av våra fiskbestånd. Därför förespråkar vi hållbara åtgärder som bidrar både till att bevara fiskeresurserna för framtida generationer och till att främja Sveriges tillväxt och sysselsättning.

När det gäller framtiden för Sveriges fiskerinäring vill vi främja och utveckla den på både kort och lång sikt. Internationellt växer den blå ekonomin i takt med en ökad medvetenhet om havens betydelse. Vi vill värna det småskaliga kustnära fisket som bidrar till vår livsmedelsförsörjning och är skonsammare mot miljön än det storskaliga fisket. Även vattenbruk har en enorm tillväxtpotential, där Sverige kan leda genom exempel inom en cirkulär blå ekonomi. Hållbar fiskuppfödning, med höga miljökrav, kan skydda vilda bestånd av fisk och samtidigt skapa jobb på landsbygden.

Vid etableringsbeslut för vindkraftsparker till havs behöver yrkesfiskets behov tas hänsyn till. Fler havsvindsparker är viktiga för vår elproduktion och är något vi är positiva till. Men vi hör också en mycket stark oro från yrkesfiskarna gällande val av placering. De menar att många av dessa parker föreslås placeras i fiskerieringens viktigaste vatten. Genom samverkan kan en utbyggd havsbaserad vindkraft och en välmående svensk fiskerinäring gå hand i hand. Under den socialdemokratiska regeringen uppnådde vi viktig samverkan mellan berörda parter, inklusive yrkesfiskarna. Men den nuvarande regeringen har inte säkerställt att vindkraftsetableringarna och det svenska fisket kan samexistera. Mot denna bakgrund är det motiverat att förbättra hänsyn och samverkan mellan myndigheter och yrkesfiskare.

Vi ser den kritiska situationen som idag råder för Östersjön och den påverkan som bland annat ett alltför hårt industriellt fiske har på flera av fiskbestånden, inte minst strömmingen, sillen och ålen. Det är därför en prioritering för oss att ständigt arbeta för ett hållbart fiske. Regeringen har lagt fram en proposition för en levande havsmiljö i Östersjön. Tyvärr presenterar regeringen inga skarpa förslag utan bara tomma ord. Situationen är akut och verkliga åtgärder krävs för att rädda de utrotningshotade fiskarterna. Därför föreslår vi socialdemokrater en rad effektiva insatser att driva på EU-nivå.

Vi vill pausa det storskaliga fisket i Östersjön till dess att vi ser en tydlig återhämtning av sill och strömming vars storlek möjliggör fiske för humankonsumtion. Här och nu behöver sillen och strömmingen få en chans att återhämta sig. Det betonas också av EU-kommissionen och majoriteten av de forskare som jobbar med Östersjöfrågor.

För att säkerställa ett hållbart fiske ser vi ett brådskande behov av att skydda känsliga områden från bottentrålning och istället uppmuntra användningen av miljövänliga fiskeredskap. Det är av yttersta vikt att EU enas om att stoppa bottentrålning, givet dess påverkan på bottenfaunan. Vidare vill vi permanent flytta ut trålgränsen i Östersjön till förmån för humankonsumtionsfiske. Trålgränsen bör flyttas ut i samråd med övriga länder. Genom att flytta ut gränsen för både svenska och utländska fartyg kan vi ge strömmingen och sillen bättre chanser att återhämta sig. Dessutom gynnar vi Sveriges småskaliga fiske och våra kustsamhällen.

Den europeiska ålen är akut hotad. En bidragande orsak är det höga fisketrycket som uppstått av intresse för glasål som en delikatess. Nuvarande regler inom EU räcker inte till för att vända utvecklingen. Internationella havsforskningsrådets bedömning är att ålen är så svag att allt ålfiske, inklusive glasålsfiske, bör upphöra. För att minska ålfisket måste Sverige verka för att skärpa kraven på EU-nivå, även för länder som fiskar efter glasål. På så sätt kan vi rädda ålen från att utrotas.

Det är också viktigt att förbättra kontrollen av fiskeindustrin. Avsiktlig felrapportering av fiskefångster underminerar våra ansträngningar för hållbart fiske. Därför vill vi skärpa kontrollerna och straffen vid avsiktlig felrapportering. Dessutom vill vi komma åt fusket genom att införa kamerabevakning på fiskefartygen i kombination med fler fysiska besök från kontrollmyndigheten. Med skarpare och mer effektiv fiskerikontroll kan vi få bukt med det illegala fisket.

En modern jakt- och rovdjurspolitik

Sverige ska stå i framkant när det kommer till etiskt och hållbart omhändertagande av vår unika natur och våra viltstammar. För oss är det centralt att lyfta och stärka de många ideella insatser som görs för att bevara och utveckla vårt naturarv. När det gäller jakten på rovdjur behöver vi skapa en gemensam grund för samhällsdiskussionen, och sträva efter lösningar som gagnar både djurliv och människor. Jakt och viltvård är inte bara traditionella aktiviteter i Sverige, de är också tätt kopplade till vår kultur och ekonomi.

Jakten på älg har historiskt sett varit en stor del av vår identitet, och detta kombinerat med vår växande fritids- och turismnäring visar den ekonomiska potentialen i en välförvaltd älgpopulation. Dessutom bidrar en hälsosam älgstam till ekologisk balans och erbjuder klimatsmarta köttalternativ. Men för att verkligen dra nytta av

denna resurs, måste förvaltningsplanerna vara robusta och anpassade efter lokala behov. Det är tydligt att den nuvarande älgstammen är pressad. Trots dess styrka och förmåga att anpassa sig, har den påverkats av en mängd faktorer: hård avskjutning, konkurrens om bete från andra klövdjur och även klimatförändringar som förskjuter älgens naturliga habitat. Det är därför avgörande att vi tar en helhetssyn på problemet och övergår till en samlad klövviltsförvaltning.

För att uppnå en balanserad och effektiv hantering av älgstammen vill vi att sammansättningen i älgförvaltningsområdena (ÄFO) och älgförvaltningsgrupperna (ÄFG) ändras. Vi föreslår att jägare och markägare bör representeras i lika antal under ledning av en oberoende ordförande. Vi tror att vi genom att arbeta tillsammans kan säkerställa att vår nationalsymbol, älg, fortsätter att frodas i våra skogar, samtidigt som vi bevarar skogens hälsa och produktivitet.

Medveten överskjutning utgör ett allvarligt hot mot viltbestånden. Inte minst älg, kronhjort och rovdjur är utsatta för överskjutning av vad som tilldelats. I dagsläget är straffen inte heller tillräckligt avskräckande för att säkerställa att jakten sker enligt lag. Därför vill vi se betydligt skarpare straff vid medveten överskjutning av tilldelat vilt.

Idag finns 375 vargar i Sverige, men vargstammen kan minska kraftigt till 170–270 individer. Det visar den utredning som vi tidigare uppdrog åt Naturvårdsverket att genomföra. Vi står bakom en sådan minskning och anser att den är avgörande för att uppnå en långsiktig, hållbar och förutsägbar vargstam. Samtidigt behöver vi säkerställa att stammens bevarandestatus inte försämras. Vi anser också att reglerna för skydds jakt för varg måste effektiviseras, exempelvis när husdjur eller tamboskap är hotade.

Att en majoritet av EU-länderna säger ja till att ändra skyddsstatusen för varg är ett efterlängt beslut. Dessa framsteg kommer inte av en slump. Vi socialdemokrater har aktivt drivit frågan på EU-nivå och därmed lagt grunden för en mer flexibel vargförvaltning. Till exempel lyfte vi vargfrågan på EU:s ministerråd när vi satt i regeringsställning. För att öka förutsägbarheten i den svenska vargförvaltningen och bättre utforma jakten efter svenska behov är det nödvändigt att flytta vargen från strikt skyddad i bilaga 4 till förvaltningsbar i bilaga 5 i art- och habitatdirektivet. Sverige bör fortsätta att driva på för en sådan regelförändring inom EU.

Vi ser ett behov av att minska vildsvinsstammen. Viltet orsakar allvarliga skador på lantbruket vilket drabbar lönsamheten för lantbrukarna och Sveriges försörjningsförmåga. Dessutom är det en viktig åtgärd för att minska smittoriskerna vid ett eventuellt nytt utbrott av den afrikanska svinpesten.

För att upptäcka och åtgärda utbrott av den afrikanska svinpesten anser vi att regeringen behöver främja ett närmare samarbete mellan berörda myndigheter, civilsamhället och jägarorganisationerna. Det krävs en tydlig plan för att hantera konsekvenserna av eventuella framtida utbrott av smittan. Arbetet med att förhindra smittspridningen kommer, enligt experter, att pågå i flera år. Men regeringen saknar en tydlig krishanteringsplan för att se till att begränsa smittspridningen och för att säkerställa svensk export och svenska jobb inom grisnäringen. Det är oansvarigt av regeringen.

Skarvens snabba tillväxt i Sverige och Europa utgör en utmaning för fiskesektorn. För att minimera den allvarliga skada på fiskenäringen som orsakas av den växande skarvpopulationen behöver vi kraftigt begränsa antalet skarvar. Den förra socialdemokratiska regeringen gav därför Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att revidera den nationella förvaltningsplanen för storskarv. Vi kommer att fortsätta att driva denna inriktning både i Sverige och i EU. Till exempel vill vi införa

licensjakt på skarv i hela landet. En annan möjlighet är att överväga oljering av skarvägg för att minska skarvbeståndet.

En ekosystembaserad förvaltning som omfattar fisket är även nödvändig för säl och gäss. Vi anser att licensjakt på gråsäl, knubbsäl och gäss är viktiga verktyg för att möjliggöra återhämtning av fiskbestånden. Vi vill också att förbudet mot handel med sälprodukter upphävs. Sedan 2022 tillåts licensjakt på säl, vilket är positivt. Däremot förbjuder EU:s regelverk handel med sälprodukter, vilket leder till att sälkropparna inte tas omhand. Att skjuta djur men inte ta vara på kroppen är inte etiskt försvarbart.

Skogen – Sveriges gröna kapital

Vår svenska skog är en viktig del av vår historia, vår nutid och framförallt vår framtid. Den ger möjlighet till jobb och tillväxt, men den representerar också en ovärderlig resurs för biologisk mångfald och mervärden för våra medborgare. Dessutom är den avgörande i Sveriges kamp mot klimatförändringarna.

Genom skogsskötsel och effektiv avverkning tar den svenska skogen upp mer växthusgaser än den släpper ut och bidrar också med förnyelsebara råvaror som kan ersätta fossila bränslen och material. Ett proaktivt och ansvarsfullt skogsbruk kan hjälpa oss att uppfylla våra klimatmål samtidigt som vi skapar nya, gröna arbetstillfällen. Svensk skog bidrar också till att minska klimatförändringar eftersom ett hållbart skogsbruk kan ge oss biobränslen som ersätter fossila bränslen och skogsråvara som ersätter energikrävande material såsom cement och metaller. En starkt inhemsk produktion av biodrivmedel ökar inte bara vår energisäkerhet utan även Sveriges position inom den globala ekonomin. Vi behöver därför höja förädlingsgraden och investera i infrastruktur genom att till exempel bygga fler hus i svenskt trä. Skogens mångsidiga roll får inte glömmas bort.

Idag lämnas en stor mängd skogsresurser outnyttjade. Vi ser möjligheten att bättre ta vara på dessa, till exempel som i förslagen i biodrivsmedelsutredningen. Grot, det vill säga de grenar och toppar som lämnas kvar efter avverkning, har potential att bidra till hållbar bioenergi och stimulera den gröna omställningen.

Men medan skogens ekonomiska potential är stor får den inte ske på bekostnad av biologisk mångfald. Vi måste säkerställa att vår skogspolitik skyddar och bevarar den svenska skogens flora och fauna samtidigt som vi ökar produktiviteten i skogsnäringen. Därför bygger vår skogspolitik på två jämställda mål: miljömålet och produktionsmålet. Båda dessa mål måste värnas och stärkas. Liksom skydd och miljöhänsyn ska öka är en ökad produktion av skoglig råvara viktigt i omställningen till ett biobaserat samhälle. Skogens roll som kolsänka är avgörande i Sveriges kamp mot klimatförändringarna. Genom skogsskötsel och effektiv avverkning tar den svenska skogen upp mer växthusgaser än den släpper ut och bidrar också med förnyelsebara råvaror som kan ersätta fossila bränslen och material. Ett proaktivt och ansvarsfullt skogsbruk kan hjälpa oss att uppfylla våra klimatmål samtidigt som vi skapar nya arbetstillfällen.

För att främja dessa mål behöver vi se över möjligheterna att stärka forskning och innovation på området. Vi vill att Sverige ska fortsätta att leda utvecklingen inom skogsnäringen. Forskning och innovation är nödvändigt både för att bevara skogens biologiska mångfald och för att kunna uppnå hållbar tillväxt. Vidare vill vi se över möjligheten att säkra skogsnäringens kompetensförsörjning. Idag är utbildnings-

möjligheterna otillräckliga och intresset för skogsbruk relativt lågt. Att hitta rätt kompetens på rätt plats är en förutsättning för att säkra kompetensförsörjningen, men en svår utmaning för skogssektorn. Genom att exempelvis utöka utbildningsmöjligheterna, bredda rekryteringsbasen och öka skogssektorns attraktivitet kan vi skapa bättre förutsättningar för branschens framtid. Därför vill vi se över hur vi på bästa sätt tryggar skogsnäringens kompetensförsörjning.

En annan viktig åtgärd är att skapa bättre förutsättningar för rådgivning inom skogsskötsel och andra naturvårdande tekniker till privata skogsägare. Rådgivning är ett fundamentalt verktyg för att skapa en mer hållbar skogsproduktion. Genom att öka medvetenheten om hållbara metoder kan vi öka kvalitet och lönsamhet i det svenska skogsbruket. Därigenom bidrar vi till att uppfylla både tillväxtmål och mål om klimat- och miljömässig hållbarhet.

Det är av yttersta vikt att vi ständigt utvecklar effektiva och hållbara skogsbruksmetoder. I takt med allt värre klimatförändringar och förluster av biologisk mångfald har behovet blivit uppenbart. Ett hållbart och naturnära skogsbruk erbjuder en väg framåt som inte bara bevarar våra skogar för framtida generationer utan också främjar en rik biologisk mångfald och robusta ekosystemtjänster. Samtidigt måste vi respektera och stödja produktionsmålen i svenskt skogsbruk, som spelar en viktig roll i den hållbara tillväxten och omställningen till ett fossilfritt samhälle.

Naturnära skogsbruk är en metod som efterliknar naturliga störningsprocesser och skapar variationsrika skogar. Detta tillvägagångssätt stärker miljövärden i skogslandskapet genom att främja naturlig föryngring, säkerställa skonsam avverkning och minimera andra skötselåtgärder. Genom att bevara och restaurera mark- och vatten-ekosystem samt skapa död ved, upprätthålls viktiga livsmiljöer för många arter. Denna metod bidrar också till skogens roll i att binda koldioxid och därmed stödja klimatmålen.

Hyggesfritt skogsbruk, där marken alltid är trädbevuxen utan större kalhuggna ytor, är en metod som kan bidra till ett mer varierat och hållbart skogsbruk. Det bör dock ses som en metod bland flera inom ramen för ett naturnära skogsbruk. Hyggesfria metoder, såsom kontinuerligt slutna skogar och skapandet av mindre luckor, har en begränsad användning i effektivt brukade skogar och lämpar sig kanske framförallt i rena gran-skogar. Dessa metoder kan integreras med andra skogsbruksmetoder för att uppnå skogsskötselmål, särskilt i områden där bevarandet av biologisk mångfald och ekosystemtjänster är prioriterat.

Skogssektorn ska vara jämställd. För Socialdemokraterna är jämställdhet inte bara en princip; det är nödvändigt för branschens livskraft. Trots detta finns det fortfarande stora skillnader mellan män och kvinnor. Enligt Skogsstyrelsens statistik är 61 procent av skogsägarna män och bara 39 procent är kvinnor. Män dominerar även chefspositioner och de största skogsägande aktiebolagens styrelser. Dessutom är det fler män som både utbildar sig inom skog och arbetar med skog. Vi socialdemokrater vill ändra på detta. För att skapa ett jämställt skogsbruk krävs att vi arbetar aktivt för att få fler kvinnor att utbilda sig och delta i sektorn. Vi behöver också förändra de strukturer som idag hindrar kvinnor från att ta samma plats som män. Ett jämställt arbetsliv är inte bara viktigt ur ett rättviseperspektiv utan också en nödvändighet för att ta vara på den kompetens och erfarenhet som både kvinnor och män kan bidra med.

Äganderätten möjliggör för skogsägare att förvalta skogen med insikt och omsorg, med avsikt att skapa ekonomisk, klimatmässig och miljömässig nytta. Likaså anser vi att staten har en stor roll i att vara föregångare i ett hållbart skogsbruk och visa stor

naturhänsyn. Staten är ägare av skog genom såväl myndigheter som bolag. Sveaskog har en viktig roll att spela och ska vara ett föredöme. Ska vi nå de nationella klimat- och miljömålen är det viktigt att såväl offentliga som privata skogsägare tar ett stort ansvar för ett hållbart skogsbruk.

Klimatförändringarna leder fram till nya skadegörare som skapar stora utmaningar för skogsbruket. Till exempel har skadorna av granbarkborren, som är den största skadegöraren på äldre granskog i Europa, ökat markant de senaste åren. Även törskate utgör ett växande hot för den svenska skogen, inte minst för tallarna i norra delen av landet. Skadegörarna utgör en tydlig fara för den framtida skogstillväxten. Vi anser därför att Skogsstyrelsens viktiga uppdrag med att förebygga och bekämpa utbrott av granbarkborre, törskate och andra skogsskador som följer av klimatförändringarna behöver stärkas.

Arter och artskyddet

Skogsbrukets verksamhet står inför växande utmaningar, inte minst när det gäller avverkningsanmälningar enligt skogsvårdslagen. Rättsutvecklingen har nu fört oss till en punkt där Skogsstyrelsen behöver förstärkta resurser och befogenheter för att noggrant granska och bedöma hur avverkningar påverkar skyddade arter.

I ljuset av detta understryker vi vikten av att stärka Skogsstyrelsens kapacitet genom att tillförsäkra dom nödvändiga medel för att ge markägare rättmätig ersättning vid eventuella inskränkningar av deras avverkningsrättigheter.

Vi ser framför oss en skogspolitik som harmoniskt balanserar ekonomisk tillväxt med miljömässig hållbarhet, som erkänner skogens multifunktionella värde och som utnyttjar dess potential för att skapa arbetstillfällen och förstärka klimatåtgärder. Skogen är en länk till vårt förflutna, men den är otvivelaktigt också en nyckel till Sveriges framtid.

En långsiktigt hållbar rennäring

En livskraftig och långsiktigt hållbar rennäring är en förutsättning för samernas grundlagsskyddade rätt att behålla och utveckla ett eget kultur- och samhällsliv. Renbetet spelar också en central roll för det öppna fjällandskapet och den biologiska mångfalden. Därför vill vi betona vikten av en stark och livskraftig rennäring. Arbetet för att främja en hållbar rennäring bör utgå från ett helhetsperspektiv som även tar hänsyn till klimatförändringarnas påverkan på växtligheten, renskötselns anpassningsförmåga samt sociala och kulturella effekter.

En central utmaning för rennäringen är rovdjurens påverkan på renbestånden. För att begränsa skadan på rennäringen har riksdagen beslutat om en toleransnivå som innebär att rennäringen inte ska behöva tåla mer än 10 procent i förluster orsakade av rovdjur. Trots detta överskrids denna nivå ofta i praktiken, vilket är oacceptabelt. Vi vill arbeta för att denna toleransnivå efterlevs fullt ut.

För att balansera behoven av både en hållbar rennäring och en gynnsam bevarandestatus för rovdjur har ett förvaltningsverktyg tagits fram. Arbetet med att

utveckla och förbättra detta förvaltningsverktyg behöver fortsätta för att säkerställa att balansen upprätthålls.

Anna-Caren Säterberg (S)

Joakim Järrebring (S)

Jytte Guteland (S)

Sofia Skönnbrink (S)

Johan Löfstrand (S)

Malin Larsson (S)

Tomas Kronståhl (S)